

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

MIEJSCOWA miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 — z dostawą 5-30 — ZAMIEJSCOWA miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30 — ZAGRANICĄ 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

Cena numeru 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: ul. Karmelicka 2
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Nauczyciel.

Mówi się obecnie często o szkole i wychowaniu, roztrząsa się najróżniejsze kwestje pedagogiczne. Można powiedzieć, że na polu pedagogiki dościga Polska najkulturalniejsze społeczeństwa europejskie i znajduje się na drodze do osiągnięcia wyników bardzo poważnych.

W myśleniu i pracy nad całym doniosłym zespołem szczegółów zaciera się jednak często idee ogólne. Są one nibyto wszystkim wiadome, powszechnie uznane, a jednak zaledwie podkreślane w wirze pięknących zagadnień codziennego dnia. Dlatego musimy je sobie sami częściej przypominać, odczuwać ich obecność i ważność, upatrując w nich najwyższą normę realizacyjną.

Jedną z takich idei ogólnych, związanych ze sprawą wychowania narodowego, jest zagadnienie ideału nauczyciela. W pierwszym rzędzie: nauczyciela, występującego na terenie najszerszym, t. j. nauczyciela-pedagoga szkół powszechnych. Mówiąc o »ideale«, nie rozumiemy przez to niczego utopijnego. Ideał nauczyciela — to normatywna pełnia wartości umysłowych, moralnych, obywatelskich i innych, koniecznych właśnie dla tego środowiska, w którym nauczyciel działa.

O ideale nauczyciela rozprawiano na świecie dużo. Zarysowywano go we wszystkich wiekach i u wszystkich narodów, poczynając od starożytnych Greków. Wiele z tych postulatów, wysuwanych przez setki piór, zyskało istotną aprobatę ludzkości, i stało się kapitałem zakładowym tych cnót i obowiązków, których od nauczyciela żądamy.

O roli oświaty, wychowania i szkół dla narodu, o znaczeniu nauczyciela w tem wychowaniu — niema co dzisiaj nawet dyskutować. Jeśli już w XIX. wieku powiedział pruski mąż stanu o jednej z wielkich bitew, że wygrał ją nie żołnierz, ale nauczyciel ludowy, to my wiemy dziś doskonale, że w ogromnej bitwie, toczącej się wciąż o przyszłość Polski, rola nauczyciela jest także rozstrzygająca.

Nauczyciel elementarny przechodził w Polsce w ciągu wieków ciekawą ewolucję. W zaraniu naszych dziejów i długo jeszcze potem, był figurą podrzędną: »klechą«, organistą czy kościelnym, uczącym modlitw, ministrantury i śpiewu kościelnego. Później, od epoki humanizmu, bywał już czasem bardziej wykształcony; społecznie jego stanowisko podniosło się jednak tylko nieznacznie. Chociaż miał nawet uniwersyteckie stopnie »bakalarza« czy »magistra«, to niechęć szerszych, głębszych warstw ludu i drobnej szlachty do nauk, nie zapewniała mu szacunku. Zresztą i on sam, włóczęga, niepewny jutra, uzależniony od różnych czynników, niezawsze zarabiał sobie na ten szacunek. Od tego to czasu nazwa »bakalarza« stała się pewnym mianem pogardliwym, chociaż oznaczała wykształcenie uniwersyteckie.

Dopiero XVIII wiek, epoka oświecenia, fizjokratyzmu, entuzjazmu dla oświaty demokratycznej, wyniosła nauczyciela elementarnego wyżej nad jego poprzedników. W Polsce fundamenty pod to przewartościowanie rzuciła Komisja Edukacji Narodowej, a przepię-

Echa artykułu Marszałka Piłsudskiego. Opozycja zażąda zwołania nadzwyczajnej sesji Sejmu?

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 9 kwietnia. Artykuł Marszałka Piłsudskiego wywołał wszędzie, a zwłaszcza wśród opozycji sejmowej, zrozumiałe poruszenie. W ciągu dnia wczorajszego przybyło do Warszawy wielu posłów opozycyjnych, którzy odbywają gorączkowe narady w sprawie zebrania podpisów na wniosku, żądającym zwołania nadzwyczajnej sesji Sejmu.

Warszawa, 9 kwietnia. Komisarjat Rządu zarządził konfiskatę »Gazety Warszawskiej« za artykuł p. t. »O powagę Państwa«. »Gazeta Warszawska« podając dziś wiadomość o tej konfiskacie, przytacza jednocześnie uchwałę rady naczelnej stronnictwa narodowego w sprawie ostatniego oświadczenia Marszałka Piłsudskiego.

Nowa faza rozmów politycznych w sprawie wyjaśnienia sytuacji przesileniowej. Przypuszczenia co do składu nowego gabinetu.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 9 kwietnia. Przyjazd P. Prezydenta Rzplitej do Warszawy otwiera nową fazę rozmów politycznych i konferencji, zmierzających do wyjaśnienia sytuacji przesileniowej i mianowania nowego gabinetu. Dymisja Premiera Bartla do tej chwili nie była jeszcze oficjalnie traktowana.

Wczoraj wieczorem rozeszły się pogłoski o konferencji P. Prezydenta Rzplitej, Marszałka Piłsudskiego i Premiera Bartla, pogłoskom tym jednak z miejsca najbardziej miarodajnego zaprzeczono. Prawdopodobnie, konferencja ta dojdzie do skutku w dniu dzisiejszym. Ze strony powołanej podano już pierwsze nazwiska dotyczące składu nowego gabinetu i szefa przyszłego Rządu.

»Kurjer Poranny« podaje dziś na naczelnym miejscu fotografię Ministra Świtalskiego, który jako mąż zaufania Marszałka Piłsudskiego miałby objąć stanowisko szefa Rządu. W kołach po-

litycznych uważają obecnie za możliwe tylko dwie koncepcje: albowiem Marszałek Piłsudski obejmie sam stanowisko szefa gabinetu, albo też powierzone ono zostanie przez P. Prezydenta Rzeczypospolitej mężowi zaufania Marszałka Piłsudskiego.

»Kurjer Poranny« jak i inne pisma, zbliżone do Rządu, wymienia szereg nazwisk osób, któreby miały objąć ważniejsze stanowiska w nowym gabinecie. Stanowiskami temi są przede wszystkim resorty gospodarcze: Ministerstwo Skarbu i Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Co do Ministerstwa Skarbu, wymienia się jako kandydatów: gen. Góreckiego, b. Ministra Klarnera, b. Ministra Gliwica i prof. Krzyżanowskiego. Tekę Przemysłu i Handlu miałby objąć dyr. Departamentu Ministerstwa Skarbu, Stefan Starzyński. Jako kandydatów na stanowisko Ministra Pracy wymieniają: pułk. Kołłątaj-Szrednickiego i szefa

kny (choć jeszcze dość lekkiwy niekiedy) ideał pedagoga szkół powszechnych, nakreślił Grzegorz Piramowicz w swych »Powinnościach nauczyciela«.

Ten ideał Piramowiczowski — mimo ogromnych zmian, jakie przyniosły ze sobą na polu szkolnictwa stulecia XIX-te i XX-te — pozostał do dzisiaj szlachetnym i aktualnym zwierciadłem polskiego nauczyciela; przypomniany też został polskiemu wychowawcy zaraz po odrodzeniu się naszej państwowości.

Strona naukowa i organizacyjno-szkolna mądrej książki Piramowicza jest oddawna anachronizmem. Od jego postulatów i planów nauki w szkołach dla dzieci wiejskich i miejskich — odbiegliśmy już o tysiące mil. Cenniejsze są jego wskazania pedagogiczno-dydaktyczne, ale i tutaj przeskoczyliśmy go o półtora wieku doświadczeń i zdobyczy. Jedna tylko strona została — w rysach zasadniczych — nieprzede dawniona: wizerunek cnót i obowiązków nauczyciela, ten czysty, jak kryształ, portret pedagoga, do którego barw dobierał autor z głębi polskiego charakteru, z entuzjastycznego ukochania zawodu i z cywilizacyjnych zdobyczy epoki swojej, na której przecież oparła się nowoczesność.

Nauczyciel polski — powtórzyć możemy i teraz — to nie tylko ten, który kształci i oświeca mózgi. Zadania jego — zwłaszcza nauczyciela szkół powszechnych — są daleko rozleglejsze.

Nikt nie może lekceważyć wycho-

wania intelektualnego. Przy szerokim zasięgu szkoły powszechnej w Polsce, przy dążności Władz naszych i społeczeństwa do nadania tej szkole znaczenia fundamentalnego — wykształcenie nauczyciela i jego praca nad sobą, musi być coraz gruntowniejsza, trwalsza, nieustanna; sposobności do tego chyba nie braknie. Z tem wiąże się niewątpliwie ważność wykształcenia intelektualnego w szkole, regulowana coraz umiejętniej przez plany i programy.

Ale obok »nauczycielstwa«, ciąży na nauczycielu warstw najszerszych, jeszcze inne obowiązki, niewątpliwie ważniejsze.

Ma on być wychowawcą w całym tego słowa znaczeniu, kształcicielem młodych dusz i serc, kowalem wykluwającym charaktery, bo te są najkonieczniejsze dla Państwa i Narodu; ma być siewcą myśli obywatelskiej, krzewicielem ducha państwowego i ideałów państwo-twórczych, pełnym poczucia wielkiej odpowiedzialności, która na nim spoczywa i wielkiej misji, którą spełnia. Niema dostojniejszego i wspanialszego zawodu nad nauczycielski — wołał niegdyś do Polaków Frycz Modrzewski, Szymon Marricius z Pilzna, Konarski i Piramowicz; bo przed nauczycielem nie tylko rozkwitają, jak wiosenne kwiaty, młode umysły i serca, ale on przygotowuje i ściśle przyszłość narodu.

Działalność nauczyciela nie ogranicza się przytem do bezpośrednich jego wychowanków. Będąc czynnym na wsi, w małym miasteczku czy w wiek-

Gabinetu Ministra Spraw Wojsk. pułk. Prystora. Koła polityczne uważają, że w nowym Gabinecie zatrzymają swe teki Ministrowie: Składkowski, Zaleski i Car.

Z komitetu ekonomicznego Ligi Narodów.

Genewa, 8 kwietnia (PAT.). Pod przewodnictwem Trendelenburga zebrał się tu komitet ekonomiczny Ligi Narodów. Polskę reprezentuje podsekretarz stanu dr. Doleżał. Przewodniczący, delegat komitetu do konsultacji eksportu w sprawie węgla i cukru złożył sprawozdanie z ostatniej konsultacji ekspertów i producentów cukru, którzy skończyli pracę w ub. sobotę.

Następnie przystąpiono do redakcji raportu dla Rady w sprawie węglowej, uwzględniając wyniki dokonanych uprzednio konsultacji ekspertów, producentów i górników. W konsultacjach przeważał pogląd, że sytuacja węglowa ma charakter problemu międzynarodowego, że przeto współdziałanie organizacji technicznych Ligi w poszukiwaniu sposobów rozwiązania kryzysu uznać należy za wskazane i że w dużym stopniu rozwiązanie kryzysu zależy od producentów. Wskazane jest przeto porozumienie przemysłowe. Poza tem uważano, że zarządzenia celne i administracyjne w międzynarodowym handlu węglem sprzyjają kryzysowi. Wreszcie eksperci i górnicy zwrócili uwagę na konieczność ujednostajnienia warunków pracy górników różnych krajów. Nad tym raportem w łonie komitetu ekonomicznego, którego obrady są tajne, wywiązała się dyskusja. Ukończenia prac nad redakcją raportu należy się spodziewać w środę.

szem mieście, stać się powinien — z natury swego posłannictwa — wychowawcą pokolenia starszego, w którego otoczeniu dane mu jest pracować. Ma on tych starszych wychowywać pod względem moralnym i obywatelskim, bądź wprost, bądź właśnie przez ich dzieci, przez wpływ, jaki na dzieci wywiera.

Nauczyciel ma być tym »dobrym przewodnikiem«, tym filtrem, przez który kultura duchowa narodu, a zarazem kultura państwowo-obywatelska, przepływa ku szerokim, chłonnym w kierunku oświaty i wyrobienia obywatelskiego, warstwom społeczeństwa. On sam, dom jego i atmosfera jego, z łatwością stać się może ośrodkiem życia obywatelskiego i kulturalnego w miejscu jego pobytu; a ile dobrej inicjatywy, ile myśli pobudzających w życiu społecznym i umysłowym, może mieć tutaj swoje źródło — o tem wie każdy, kto się przypatrzył indywidualnym czy zbiorowym wysiłkom nauczycielstwa na naszej prowincji.

Stanowisko społeczne nauczycielstwa w Polsce jest dzisiaj silnie ugruntowane, bo oparte o dobrą wolę Rządu i o siłę organizacyj. Stanowisko wysokie w życiu kulturalnym i obywatelskim zdobyć sobie może tylko nauczyciel sam: przez wiarę w swoje posłannictwo i przez spełnianie tego, co honor szczytnego urzędu obywatelskiego na niego nakłada.

Polska i Niemcy.

Dr. Marek Kriger, długoletni attaché prasowy poselstwa polskiego w Berlinie, ogłosił w jednym z ostatnich numerów »Vossische Zeitung« artykuł, charakteryzujący platformę polsko-niemieckich stosunków a w szczególności nastroje, panujące w dobie obecnej w Polsce w odniesieniu do Niemiec. Wywody autora zaopatruje redakcja dziennika zastrzeżeniem, że nie podziela w zupełności jego zapatrywań, a umieszcza je jedynie jako materiał do dyskusji.

Na wstępie artykułu stwierdza dr. Kriger, że w stosunkach polsko-niemieckich gotuje się pewnego rodzaju odprężenie; wywodzi się ono z wewnętrzno-politycznej konstelacji w Polsce, nie pozostającej bez wpływu na wytyczne polityki zagranicznej. Następnie kreśląc zarys tendencji zewnętrzno-politycznych od zarania wskrzeszonego Państwa Polskiego, podnosi autor, że Polska, znalazłszy się w pośrodku między dwiema potęgami zaborczymi, pomna niedawnej półtorawiekowej niewoli, zmuszoną była baczyć na zabezpieczenie obustronnych granic. Na plan pierwszy wybijało się pytanie, z której strony grozi większe niebezpieczeństwo. Gdy narodowi-demokraci kierowali swe sympatje ku Rosji, polska lewica wraz z Piłsudskim uznawała za wskazane stać wobec wschodniego sąsiada z bronią u nogi, rozumując, że zewnętrzno-polityczne tendencje każdego państwa istnieją niezależnie od zmian ustroju wewnętrznego. Początkowa preponderancja pierwszego kierunku zawiodła Polskę do Wersalu i sprężyła ją z Francją, drugi stworzył koncepcję rozbicia Rosji i utworzenia łańcucha niezależnych państw od morza Bałtyckiego do Czarnego. Oficjalna natomiast polska polityka zagraniczna starała się z trudem przeprowadzić nawę państwową między rosyjską Scyllą a niemiecką Charybdą, — pozostając wciąż pod wpływem dręczącego dylematu: związać się z Rosją czy z Niemcami?

Lata następne przynoszą korzystną ewolucję w tej materji, sprowadzając ją na tory trzeźwego patrzenia na stosunki z obu sąsiadami. Nie naruszając w niczem ścisłego przymierza z Francją, poczyną Polska kierować swą orientację także ku Anglii a przez przystąpienie do układu locarneńskiego otwiera sobie drzwi do porozumienia z niemieckim sąsiadem; drzwi były otwarte, szło tylko oto, by bez lęku przekroczyć próg.

Podobnej ewolucji uległa sprawa polsko-rosyjska na mocy polsko-rosyjskiego paktu gwarancyjnego z 9 lutego 1929 czyli, że polska polityka zagraniczna otrząsnęła się z dylematu: zbliżenie do Rosji czy do Niemiec, a w jego miejsce wstępuje pytanie aktualniejsze: w jaki sposób należy jak najkorzystniej kształtować wzajemne stosunki.

Wracając do kwestji polsko-niemieckiej dr. Kriger podnosi, że jedną z głównych przeszkód współżycia jest bezwzględna niechęć znacznej części opinji niemieckiej do pogodzenia się z ustaleniami w Wersalu gra-

nicami. (To zdanie było prawdopodobnie w pierwszym rządzie solą w oku redakcji niemieckiego dziennika). Pozatem bowiem — jak sądzi autor — żadna przepaść między Polską a Niemcami nie istnieje. Pakt locarneński stworzył pełną prawną podstawę załatwienia szeregu spornych kwestyj. Idzie tylko o to, by z platformy prawnej zejść na platformę praktyczną. Rozpocząć należy od wymiany towarowej a dużo możnaby też zdziałać na polu polsko-niemieckiej kooperacji w Rosji.

Bezwzględnie, zdaniem autora, należałoby usunąć przeszkody natury psychologicznej, które utrudniają trzeźwe traktowanie rzeczy. Równocześnie powinno się dążyć do stworzenia niemiecko-polskiego komitetu badawczego, podobnego pod względem swych zadań i celów do analogicznego komitetu niemiecko-francuskiego.

Ukazanie się rzeczzonego artykułu w »Vossische Zeitung« jest objawem niezmiernie ciekawym. Fakt umieszczenia go ma niewątpliwie większe znaczenie niż petitowy dodatek, że czyni się przeciw niemu zastrzeżenia. Może i w Niemczech nastąpi otrzeźwienie. L.

Rokowania o utworzenie wielkiej koalicji rządowej w Niemczech.

Berlin, 8 kwietnia. (PAT.). Prasa berlińska żywo komentuje oszczędności proponowane w budżecie przez komisję rzeczoznawców finansowych pięciu frakcji prorządowych Reichstagu.

»Vorwärts« stwierdza, że osiągnięcie porozumienia między stronnictwami prorządowymi w sprawie budżetu otwiera możliwość utworzenia, po niemal całorocznym istnieniu obecnego gabinetu, formalnej wielkiej koalicji rządowej. We wtorek mają poszczególne frakcje odbyć posiedzenia plenarne, na których mają powziąć zasadnicze decyzje co do budżetu i ewentualnego utworzenia czwartej koalicji rządowej.

Berlin, 8 kwietnia. (PAT.). Prasa berlińska uważa niemal za rzecz przesadzoną, że wielka koalicja w Reichstagu od niemieckiej partji ludowej, centrum do socjalistów, dojdzie tym ra-

zem do skutku. »Acht Uhr Abendblatt« przytacza pogłoskę, że centrum wejdzie do obecnego gabinetu, obejmując trzy portfele: ministra komunikacji, ministra odbudowy i ministra sprawiedliwości lub pracy.

Berlin, 8 kwietnia. (PAT.). Dziś o godz. 4 popoł. odbyła się w urzędzie kanclerskim pierwsza konferencja przywódców frakcji socjalistycznej, centrowej, bawarskiej partji ludowej, demokratów i niemieckiej partji ludowej z kanclerzem w sprawie załatwienia budżetu i utworzenia wielkiej koalicji. W konferencjach brali udział rzeczoznawcy finansowi poszczególnych frakcji, uzasadniając opracowane przez siebie projekty oszczędnościowe w budżecie. Konferencja trwała 2 godziny. Uchwał żadnych nie powzięto, gdyż ostateczne decyzje zależą od jutrzejszego posiedzenia plenarnego poszczególnych frakcji.

Ameryka gotuje się do interwencji w Meksyku.

Wiedeń, 8 kwietnia. (PAT.). Dzienniki wiedeńskie donoszą z N. Jorku, że w Arizonie, nad granicą meksykańską stoi w pogotowiu 10.000 żołnierzy amerykańskich. Komendant ich otrzymał od rządu wolną rękę do interwencji w razie, gdyby powtórzyły się napady powstańców meksykańskich na terytorjum Ameryki. Depar-

tament stanu w Waszyngtonie oświadcza, że sytuacja nad granicą meksykańską nie jest zagadnieniem dyplomatycznym, lecz wojskowym. Jeżeli powtórzą się wypadki z poprzedniego tygodnia, wówczas wojska amerykańskie przekroczą granicę meksykańską i ustalą nową strefę bezpieczeństwa.

Kłeska głodu na Litwie.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 9 kwietnia. Z Kowna nadchodzą alarmujące wiadomości o kłesce głodu. Po powiatach krążą tysiące ludzi, a zwłaszcza dzieci, które

zbierają chleb i mąkę. Publiczne zbiórki na rzecz głodującej ludności przyniosły bardzo nikłe rezultaty.

Wyrok sądu marszałkowskiego w sprawie Kapeliński—Romocki.

Warszawa, 8 kwietnia. (PAT.). Sąd marszałkowski w składzie posłów Jana Dębskiego (Piast) jako superarbitra, oraz Podolskiego (BB) i Pużaka (PPS) jako arbitrów, po rozpatrzeniu sprawy między posłem Romockim (BB) i posłem Kapelińskim (Wyzwolenie) ogłosił wyrok, który stwierdza, że zarzuty podniesione swego czasu przez posła Kapelińskiego przeciwko posłowi Romockiemu nie mają podstaw, a natomiast poseł Kapeliński, stawiając te zarzuty, działał lekkomyślnie,

ale nie w złej wierze. Poseł Kapeliński zarzucił mianowicie posłowi Romockiemu, że ten, będąc członkiem zarządu spółki »Tor« miał rzekomo przyczynić się: 1) jako Minister Komunikacji do powierzenia pewnych robót przy budowie gmachu dyrekcji kolei w Chełmie i 2) jako członek komitetu nadzorczego rozbudowy gmachu sejmowego przyczynić się miał do powierzenia temuż towarzystwu »Tor« pewnych robót przy rozbudowie gmachu sejmowego.

Mrozy w Europie — upały w Ameryce.

Warszawa, 8 kwietnia. (PAT.). We wszystkich okręgach dyrekcyjnych w ciągu ub. doby miały miejsce częściowe opady śnieżne przy kilkustopniowym mrozie, w nocy. W dyrecji wileńskiej wskutek zamieci śnieżnej wstrzymany został ruch pociągów na wąskotorowej linii Orańczyce—Prusany. W dyrecji lwowskiej w dniu wczorajszym dała się we znaki burza śnieżna. Odcinek Wola Niechowa—Cisna został zamknięty dla ruchu kolejowego. Wypadków żadnych nie było.

Kraków, 8 kwietnia. (AW.). Z Zakopanego donoszą: Mamy tu częste

śnieżyce. Nowa warstwa śniegu dochodzi w górach do wysokości 1 metra. Skutkiem zadymek zasypana szosa między Chabówką a Nowym Targiem. Dwa automobile ugrzęzły w zaspach. Zasy sągają powyżej 1 metra. W górach warstwy śniegu dochodzą do 2, a nawet 3 metrów wysokości. W Zakopanem wspaniała sanna.

Lozanna, 8 kwietnia. (PAT.). Śnieżnica spowodowała przerwanie komunikacji kolejowej pomiędzy Biere i Morges. Pociąg został zablokowany, lokomotywa wykoleiła się.

Wiedeń, 8 kwietnia. (PAT.). Prasa

donosi z N. Jorku, że w Waszyngtonie i N. Jorku temperatura podskoczyła w niedzielę do 30° C. W Chicago panowały formalne upały. Dzień 6 kwietnia br. był w Chicago najgorętszym dniem od 56 lat.

Nowy Jork, 9 kwietnia. (AW.). W dalszym ciągu na wybrzeżach Atlantyku panują szalone upały. Wczoraj zanotowano w Nowym Jorku plus 30 C. od czasu istnienia biura meteorologicznego nie zanotowano w kwietniu tak wysokiej temperatury. Podobno fala upałów pochłonięła już nawet ofiary w ludziach.

MINISTER ANGIELSKI W GDYNI.

Gdynia, 8 kwietnia. (PAT.). Dziś popołudniu przybył tu angielski minister robót publicznych Lord Londorberry w towarzystwie członka Izby lordów, członka Izby Gmin, kapitana Casaleta i jednego z finansistów angielskich. Minister wraz z towarzyszącymi mu osobami zwiedził port w Gdyni. Pobyt ministra ma charakter ściśle prywatny.

KONSOLIDACJA DŁUGU POLSKIEGO WE FRANCJI.

Paryż, 8 kwietnia. (AW.). Dziś rozpoczęły się tu rokowania między rządami polskim i francuskim o zawarciu układu, konsolidującego długi wojenne Polski wobec Francji. Długi te, ustalono prowizorycznie na fr. franc. 858,926.377 powstały w latach 1918—1921 z tytułu organizacji armji Hallera i zakupu materiałów wojennych dla armji polskiej.

URATOWANIE 3 GÓRNIKÓW.

Katowice, 8 kwietnia. (PAT.). Akcja ratunkowa na kopalni Hildebrand, gdzie zostało zasypanych w sobotę wieczorem sześciu górników, została ukończona. W dniu dzisiejszym wydobyto ostatniego górnika, który odniósł tylko zewnętrzne obrażenia. W ten sposób kolumnie ratunkowej udało się uratować trzech górników, trzech zaś poniosło śmierć pod gruzami zawalonego filaru.

KOMUNIŚCI SPRAWCAMI WYBUCHU BOMBY.

Londyn, 9 kwietnia. (PAT.). Według dalszych wiadomości w sprawie zamachu bombowego w Delhi, natychmiast po wybuchu policja obsadziła wszystkie wyjścia. Aresztowano cały szereg osób, u których po dokonaniu rewizji znaleziono bomby i rewolwery. Posiedzenie zostało zamknięte. Ogółem aresztowano 33 mężczyzn, przeważnie znanych z agitacji komunistycznej.

RYKOW O AKTUALNYCH ZAGADNIENIACH MIĘDZYNAR.

Moskwa, 9 kwietnia. (P. A. T.). W sprawozdaniu rządowym wygłoszonym na konferencji Sowietów okręgu moskiewskiego, która została właśnie otwarta, Rykow zaznaczył m. in., że napięcie jakie cechuje różnicę zdań między Anglią i Ameryką, jest rysem charakterystycznym obecnej atmosfery międzynarodowej. Stosunki między Anglią a Ameryką przypominają stosunki angielsko-niemieckie przed wojną światową. Pod płaszczykiem pacyfizmu, Ameryka i Anglia wzmocniły swe siły zbrojne, a liderzy partyjni obu krajów w parlamencie mówili o możliwości konfliktu. Nawigując do stosunków między Z. S. R. R. a Anglią, Rykow zaznaczył, że zerwanie stosunków dyplomatycznych nie doprowadziło do rezultatów, jakich oczekiwali inicjatorzy tego zerwania. Inne kraje nie poszły za przykładem Anglii.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 9 kwietnia. Na Giełdzie zbożowej zastój w obrotach giełdowych i pozagiełdowych. Żyto, hreczka i otręby zniżują. Sytuacja bez zmiany.

Na Giełdzie pieniężnej obroty małe, Dolarówka silna, tendencja utrzymana, usposobienie spokojne.

POŁĄCZENIE ORGANIZACJI ROLNICZYCH.

Warszawa, 9 kwietnia. (AW.). Toczące się od kilku miesięcy prace nad połączeniem organizacji rolniczych doprowadziły ostatecznie do pomyślnego wyniku. Po przyjęciu zasad statutu nowej organizacji: »Centr. Tow. Org. Kółek Rol.« przez Centr. Zw. Kółek Rol. »Zjednoczenie Kółek Org. Rol. Ziem wschodnich« i »Centr. Zw. Osadników« odbyło się posiedzenie Rady Centr. Tow. Rol., na którym przyjęto bez zmian zasady tego statutu. W ten sposób połączenie organizacji rolniczych stało się faktem dokonany.

Opanowanie przestworzy.

Ikarowy mit, na który z sceptycyzmem a podziwem zarazem patrzyły wieki, stał się faktem realnym. Nie w zlepkę z ptasich piór a w skrzydła z drzewa i aluminium uzbrojony, mocny siłami nie własnych mięśni a parusetkonnych motorów, — wciągnął człowiek w swą przepotęzną władzę niedosięglę — zdawało się jeszcze niedawno temu — przestworza. Każdy rok, każdy miesiąc bezmała przynosi nowe czyny, nowe zdobycze ludzkiej ambicji, brawury i wiedzy.

Od chwili, gdy w przepastnych głębiach Atlantyku znalazło śmierć dwu francuskich bohaterów-lotników, Nungesser i Coli, lot ponad Atlantykiem stał się punktem honoru i ambicji każdego wielkiego lotnika i każdego narodu. I w tej chwili stoimy w przededniu licznych przelotów transatlantycznych a może jeszcze i dalszych, planowanych i przygotowywanych przez lotników wszystkich niemal krajów. Tę wielką serję rozpoczęli szczęśliwie lotnicy hiszpańscy Jimenes i Iglesias, którzy wyleciawszy z Sewilli w Hiszpanii, w ciągu 44 godzin nieprzerwanego lotu po przebyciu trasy długości 5550 km. znaleźli się w Bahía w Brazylii.

Słynny zwycięzca w kalifornijskim wyścigu do Wysp Hawajskich w r. 1927 Goebel zamierza przedsięwziąć lot dokoła ziemi bez żadnego lądowania na swym Ouestion Mark. Francuska wytwórnia samolotów Fokkera planuje również lot dokoła świata bez lądowania w kierunku wschodnim z Paryża do Paryża. Dwaj lotnicy Bert Hassel i Parker Cramer po nieudanych tamtegorocznym locie chcą lecieć z Rockford w Illinois do Sztokholmu oraz przez Kopenhagę z powrotem do Stanów Zjednoczonych. Kapitan Harry Lyons, który w roku ubiegłym odbył lot z Kalifornii do Australii, zamierza tego lata przelecieć Ocean Atlantycki ze Stanów Zjednoczonych do Europy. Prezydent chińskiego towarzystwa lotniczego Tien-Lai-Huang gotuje się do lotu z Kalifornii do Chin o długości 14.000 km. a więc dwa razy tyle, ile wynosił dotychczasowy rekord długości lotu. Dwa loty projektowane są przez kobiety, jeden z Niemiec do Ameryki, drugi z Nowego Jorku do wysp brytyjskich.

A wśród tego długiego szeregu bo-

haterskich zamierzeń nie brak i naszych lotników. We włoskich warsztatach Caproniego buduje się olbrzymi aparat, któremu przydano imię „Polonia“ a którym lecieć mają polscy lotnicy Adam Kowalczyk i Włodzimierz Klisz. Impreza ta kosztować ma kilkadziesiąt tysięcy dolarów a ufundowaną jest przez amerykańską Polonję. „Polonia“ wyposażona będzie w cztery motory po 250 koni siły, z których każdy jest od drugiego niezależny tak, że, gdyby jeden z motorów zepsuł się, wszystkie trzy pozostałe będą mogły funkcjonować bez zmiany. Włoski dziennik, poświęcony specjalnie lotnictwu „L'Ala d'Italia“ poświęca polskiemu lotnictwu cały artykuł, zapewniając zarazem o najgorętszych sympatiach narodu włoskiego, które towarzyszyć będą polskiemu przedsięwzięciu. Jak słychać, Klisz i Kowalczyk odbędą najpierw szereg wlotów próbnych na terytorjum włoskiem, skąd następnie udadzą się do miejscowości Baldonnel w Irlandji, z której swego czasu wylecieli niemieccy lotnicy Koehl i Hünefeld a potem irlandzki lotnik Fitzmaurice. Stamtąd ruszyć mają w podróż nad Atlantykiem. Przestrzeń, którą mają przebyć wynosi 3800 km. Prawdopodobnie lotnicy nie oznaczą z góry miejsca lądowania, lecz unosić się będą nad lądem Ameryki tak długo, dopóki starczy im benzyny. Znawcy przepowiadają bowiem, że aparat ich zmoże przetrześć daleko większą aniżeli Atlantyk.

Niezależnie od tego przewidywany jest lot majorów Idzikowskiego i Kubali. Otrzymali oni już w tym kierunku placet Ministerstwa Spraw Wojskowych, jakkolwiek Rząd kosztów tej wyprawy nie będzie ponosił.

Natomiast w raidzie Małej Ententy tym razem Polska prawdopodobnie udziału nie weźmie. Składa się na to przede wszystkim to, iż startować w nim będą nie tylko aparaty wojskowe ale i cywilne, które stanowią dernier cri techniki lotniczej. Aparaty wojskowe zaś nie mogą im w żadnym państwie dorównywać albowiem na tak szybką wymianę maszyn, by dorównała każdej zdobyczy techniki, ze względów finansowych myśleć nie można zwłaszcza w Polsce, której budżet pod tym względem jest dość skromny. O ile naprzykład Francja na same stu-

dja i eksperymenty wydaje wedle oficjalnego budżetu przeszło 70 milionów złotych, Niemcy, nie mające lotnictwa wojskowego, wykazują w budżecie na lotnictwo 360 milionów marek, — budżet polskiego lotnictwa wojskowego wynosi 40 miljn. zł., a więc połowę tego, co Francja wydaje na same studia i próby.

Ale te finansowe braki nie zniechęca nas. „Marszałek Piłsudski“ i „Polonia“ posybią szczęśliwie ikarowym lotem ponad Ocean a imię Polski i jej lotników zabrzmi znowu na ustach świata.

Allan.

Powstanie nowych kursów zawodowych.

Kuratorjum O. S. L. udzieliło zezwolenia:

1) Rozporządzeniem z 22 grudnia 1928 r. Nr. III. 5.988 z 1928 r. p. Zbigniewowi Olszewskiemu we Lwowie na otwarcie i prowadzenie we Lwowie przy ul. Kurkowej Nr. 38 prywatnych kursów handlowych i szkoły handlowej pod nazwą: a) Jednoroczna Szkoła Przystosowania Kupieckiego, b) Dwuletni żeński Kurs Handlowo-gospodarczy, c) Jednoroczny i Półroczny Kurs Handlowy Zbigniewa Olszewskiego we Lwowie.

2) Rozporządzeniem z 21 stycznia 1929 r. Nr. III. 6.069 z 1928 r. zgromadzeniu S. S. Bazyljanek we Lwowie ul. Długosza 17 na otwarcie i prowadzenie we Lwowie przy ul. Długosza Nr. 17 prywatnej szkoły zawodowej żeńskiej pod nazwą: Prywatna Szkoła Zawodowa żeńska S. S. Bazyljanek we Lwowie.

3) Rozporządzeniem z 6 lutego 1929 r. Nr. III. 506/29 Zarządowi Koła Stowarzyszenia „Służba Obywatelska“ w Przemysłu na otwarcie i prowadzenie w Przemysłu przy ul. Czarnieckiego Nr. 1 prywatnych Kursów żeńskich jedno-rocznych gospodarstwa domowego pod nazwą: Kurs Gospodarstwa Domowego Koła Służby Obywatelskiej w Przemysłu.

4) Rozporządzeniem z 7 marca 1929 r. Nr. III. 1.156 z 1.929 r. Zarządowi Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu na otwarcie i prowadzenie w Tarnopolu przy ul. Kaczyły Nr. 1, prywatnych kursów handlowych pod nazwą: Półroczny

Kurs Handlowy T. S. L. w Tarnopolu. 5) Rozporządzeniem z 14 marca 1929 r. Nr. III. 1.147 z 1929 r. Ludwikowi Hubickiemu w Rzeszowie na otwarcie i prowadzenie w Rzeszowie, przy ulicy Kolejowej Nr. 9 prywatnych kursów kierowców samochodowych pod nazwą: Kursy Kierowców Samochodowych Ludwika Hubickiego w Rzeszowie.

6) Rozporządzeniem z 18 marca 1929 r. Nr. III. 1.106 z 1929 r. Związkowi Zawodowemu Pracowników Przemysłu Gastronomiczno-hotelowego w Polsce (Okręgowi lwowskiemu) na otwarcie i prowadzenie we Lwowie w Rynku Nr. 3 prywatnych kursów pod nazwą: Stałe Kursy Zawodowe Gastronomiczno-kulinarne we Lwowie.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Lwów, dnia 9 kwietnia 1929.

RUCH SŁUŻBOWY. W MINISTERSTWIE SPRAW WNEJIRZNYCH.

We władzach powiatowych:

Mianowani: Prow. radca woj. w VI. st. sl. w Urzędzie Wojewódzkim w Tarnopolu Janowski Władysław — do odwołania starostą powiatowym w Kopyczyńcach w dotychczasowym VI st. sl. dnia 5 grudnia 1928 r.; Starosta pow. w VII. st. sl. w Kosowie Pokuckim dr. Unger Ludwik — starostą powiatowym w VI st. sl. dnia 21 grudnia 1928 r.; Referendarz w VIII st. sl. w Starostwie pow. w Złoczowie Jackowski Józef — referendarzem w VII st. sl. dnia 21 grudnia 1928 r.; Referendarz w VIII st. sl. w Starostwie pow. w Podhajcach dr. Krzys Stanisław — referendarzem w VII st. sl. dnia 21 grudnia 1928 r.; Referendarz w VIII st. sl. w Starostwie pow. w Lisku Petzelt Władysław — referendarzem w VII st. sl. dnia 31 grudnia 1928 r.; Referendarz w VIII st. sl. w Starostwie w Mościskach Wiackowski Kazimierz — referendarzem w VII st. sl. dnia 31 grudnia 1928 r.; Lekarz powiatowy w VIII st. sl. w Starostwie pow. w Rudkach Drzuzalski Witold — lekarzem powiatowym w VII st. sl. dnia 28 grudnia 1928 r.

(„Monitor Polski“ Nr. 77, z dnia 3 kwietnia 1929 r.).

STEFANJA ŁOBACZEWSKA.

W obronie muzyki współczesnej.

Z okazji dzisiejszego koncertu Artura Rubinsteina.

Artur Rubinstein występuje dziś we Lwowie z programem złożonym prawie wyłącznie z kompozycji współczesnych. Znany jako jej propagator i jeden z najgenialniejszych w całej Europie interpretatorów walczy z wytrwałością godną podziwu i z wiarą w swą misję apostołską z obскурantyzmem muzycznym głęboko zakorzenionym nawet w kulturalnych sferach wszystkich niemal, z wyjątkiem Warszawy, miast polskich. Niestety z przykrością stwierdzić należy, że i we Lwowie owa negatywna predyspozycja w stosunku do muzyki nowoczesnej istnieje i utrudnia niejednokrotnie i hamuje najpiękniejsze wysiłki poszczególnych jednostek w pracy nad rozwojem kultury muzycznej. Należałoby więc raz przecie zastanowić się nad tem, czy w muzyce współczesnej nie dadzą się stwierdzić rzeczywiście żadne walory pozytywne, jak tego chcą jej przeciwnicy i jaką drogą dochodzą oni do postawienia kwestji w sposób tak bardzo ekskluzywny i nie znoszący dyskusji.

Bo, jeżeli tej muzyki słuchać nie warto, jeżeli nawet występuje się czynnie przeciwko wprowadzeniu jej do naszych sal koncertowych czy operowych, w takim razie musi się ją uważać za pozbawioną wszelkiej wartości. Powstaje teraz pytanie, czy

możliwym jest uważać za pozbawioną wartości całą bez wyjątku sztukę, pojętą jako wyraz duchowy pewnej epoki czy generacji i jakie są kryteria, na podstawie których sąd taki dałby się wogóle sformułować? Nauka dzisiejsza i doświadczenie uczy nas, że wartościowanie w rzeczach sztuki jest rzeczą bardzo ryzykowną i może być dopuszczalne co najwyżej z punktu widzenia subiektywnego; naturalnie mowa tu tylko o sztuce poważnej, pojętej jako wola twórcza epoki, i o wartościowaniu w obrębie poszczególnych szkół czy epok stylistycznych. Już sam punkt widzenia historyczny, przede wszystkim obowiązujący dla każdego człowieka, traktującego tę kwestję na serio, winien tu rozstrzygać: każda sztuka, czy to będzie gotyk średniowiecza, czy polifonia muzyki barokowej, czy malarstwo renesansu, jest jako całość w każdym poszczególnym wypadku najlepszą, bo najbardziej danemu duchowi czasu odpowiadającą i z niego poczętą. Każda też nie może być rozpatrywana inaczej, jak z punktu widzenia swej własnej epoki, inaczej powstają fatalne nieporozumienia. Wystarczy dla zilustrowania tego twierdzenia przytoczyć jako przykład choćby rzeźbę gotycką, która oglądana oczyma historyka sztuki jest jednym z najcudowniejszych tworów ducha ludzkiego, a osądzona już z punktu widzenia epoki następnej, wydać się musiałaby w najlepszym razie jakimś patologicznym zбочeniem dobrego smaku. Nie inaczej ma się rzecz i z muzyką. Jak każda inna, tak i mu-

zyka współczesna nie może być słuchana inaczej, jak tylko uszami współczesnego człowieka, u nas zaś dzieje się zazwyczaj wprost przeciwnie, i w tem tkwi głównie nieporozumienie. W epoce przedwojennej, podobnie zresztą jak i teraz w pewnej mierze, byliśmy spóźnieni w stosunku do Zachodu, stąd nawet dzisiejsza generacja, wyjąwszy poszczególne jednostki, wychowana jest na wzorach klasycznych i romantycznych. Niemożność poznania arcydzieł muzycznych najnowszych z jednej strony, a dawniejszych poza klasyków wstecz z drugiej, zacieśniła nasze horyzonty do tego stopnia, że podświadomie uznaliśmy kierunek klasyczny i romantyczny za jedynie obowiązujący, w rzeczach muzyki, stosując jego kryteria do wszelkich innych. W ostatnich latach konsekwentnie prowadzona działalność Tow. Muzycznego stara się o stopniowe uświadamianie publiczności w tym kierunku, jednak przy dzisiejszym tempie życia zmiany postępują tak szybko, że nasze skromne środki nie są w stanie nadażyć za wypadkami, rozgrywającymi się na terenie rozwoju sztuki, pozostają więc z konieczności pewne luki, które utrudniają ujęcie ciągłości procesu rozwojowego. Tem tłumaczy się też często nieporozumienie poszczególnych objawów artystycznych czasów nowszych, z których każdy wystąpić może z całą plastyką dopiero na tle, na którym powstał, i to jest jedynym argumentem, który zacytować można na obronę przeciwników muzyki współczesnej.

Z drugiej jednak strony, jeżeli ta sztuka zdolna jest obudzić gdzieindziej zainteresowanie szerokich mas muzycznej publiczności, może bardziej niż u nas uświadomionej, choć z pewnością niezawsze obdarzonej od natury warunkami bardziej temu zrozumieniu sprzyjającymi, to musi ta publiczność posiadać poprostu w wyższej mierze zmysł współczesności. Musi czuć, że ta sztuka, na której usługach stają najpierwsze talenty odtwórcze, powstała z jej krwi i kości, że do siebie nawzajem należą, że więc ta sztuka jest jej specjalnie bliską. Mówi się i pisze dziś wiele o nieskrystalizowanym jasno jeszcze obliczu sztuki współczesnej, o jej rozbieżnych, często wprost kontrastujących ze sobą tendencjach artystycznych. Tkwi w tem spora doza prawdy; i jakże mogłoby być inaczej w obliczu nowej ery, jakiej zaraniem jest nasza epoka, gdy przewartościowane zostały wszystkie czynniki życia materialnego i duchowego, a wspomnienie wartości dawnych, do niedawna jeszcze w obiegu będących, jest zbyt świeże, by pozwoliło zdobyć się na jakąś jednolitą postawę wobec najelementarniejszych zagadnień życiowych. Ale w tem ograniczeniu tkwi równocześnie pewne bogactwo. Jeżeli nie potrafimy dziś określić jakimś wspólnym mianem stylu muzyki współczesnej, bo innym jest styl współczesnej muzyki francuskiej, włoskiej, niemieckiej czy rosyjskiej, to świadczą to w każdym razie o jej żywotności; zresztą przy całej odrębności dadzą się tam ująć

zacji, któraby się stała sprzęgłem, łączącym cały kulturalny ogół polski z potrzebami muzyki polskiej, zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Nadzór nad działalnością Kasy powierzony został Radzie Naukowej, do której należą: Ignacy Paderewski, jako protektor Kasy, oraz pp. prof. Piotr Maszyński, prezes, prof. St. Niewiadomski, zastępca prezesa, radca Min. W. R. i O. P. Miketta, sekretarz, i w charakterze członków Rady Naukowej prof. Adolf Chybiński ze Lwowa, Leopold Kronenberg, prof. Zdzisław Jachimecki z Krakowa, Henryk Opiński z Morges, prof. Lucjan Kamieński z Poznania, dyr. Karol Szymanowski i prof. Kazimierz Sikorski.

Echa Turnieju poetyckiego.

W związku z odbytym w dniu 21 marca b. r. »Turniejem poetyckim«, Wydział Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego we Lwowie komunikuje, że na turniej ten nadeszło 279 utworów 1.463 utwory, głównie z 3 miast: Warszawa, Kraków i Lwów. Nie brakło jednak zgłoszeń z Wielkopolski i Małopolski, z Śląska i Pomorza, z Kresów, z Paryża, a nawet dalekiej, ale bliskiej sercu naszemu Letgalji. Wobec wielkiej ilości zgłoszeń, Komisja kwalifikacyjna, złożona z pp. K. Brończyka, J. Jedlicza, prof. dra E. Kucharzkiego i O. Ortwiną, musiała — wbrew przewidywaniom, że odrzuca się tylko utwory, mogące wywołać niepożądane sprzeciwy sali — wyłączyć również wiele innych poematów, poczynając od płodów grafomanji, aż do utworów, które ze względów formalnych nie mogły być odczytane (nadesłane po terminie, przekłady, twory za długie lub już drukowane i t. p.).

Z zadowoleniem stwierdzamy, że Komisja nie odrzuciła ani jednego utworu z powodu treści nieobyczajnej lub szkodliwej tendencji.

Wybrane w liczbie 21 poematy odczytali wobec audytorjum (236 osób) artyści dramatyczni pp. L. Pobóg-Kiełanowski i H. Modrzewski.

W głosowaniu publiczności nikt z zawodników turniejowych nie uzyskał większości, a najgoręcej poparty autor, kryjący się pod godłem »Kto bądź«, zdobył tylko jedną trzecią część głosów. Wobec tego, nikomu nie przyznano tytułu »laureata« i pierwszej nagrody 300 złotych, wychodząc z założenia, że laureatem publiczności można mianować tylko kogoś, kto odra-

Kierownictwo Kasy należy do komitetu, składającego się z prezydium, do którego zostali wybrani pp. Emil Młynarski, jako prezes, Ludomir Różycki, jako zastępca prezesa, Roman Chojnacki jako sekretarz, Stefan Benzel jako skarbnik; oraz z wybranych członków komitetu, którymi są pp. Feliks Dziechciński, wicemarszałek Senatu Hipolit Gliwic, Stanisław Lubomirski, prof. Piotr Rytel, prezydent m. st. Warszawy inż. Z. Słomiński, prof. Felicjan Szopski, prof. Józef Śliwiński i dyr. Adam Wieniawski. Do komisji rewizyjnej należą pp. J. Herman, T. Jentys, F. Młynarski, wiceprezes Banku Polskiego i A. Pawlikiewicz.

zu, bez t. zw. »ściślejszych głosowań« zdobędzie aplauz sali.

Wydział Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego przeznacza tę sumę 300 zł. na następny turniej w przyszłym sezonie.

Drugą nagrodę (200 zł.) uzyskał bezwzględna większością p. Włodzimierz Lewik z Rudek (godło »Kto bądź«), trzecią (100 zł.) p. Bogdan Pełowski z Warszawy (godło »44«). Największą po nich ilość głosów skupiły utwory pod godłami: »Antek«, »Ji-Zaróg« i »Arten«.

O ile autorowie, kryjący się pod godłami, dopuszczonemi do odczytania zezwolą, Wydział Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego ogłosi ich nazwiska, jako wyróżnionych w »Turnieju poetyckim«.

Wszyscy inni mogą otrzymać z powrotem swe prace, o ile w terminie do 1 maja b. r. nadesłają swe adresy, oraz znaczki pocztowe na przesyłkę poleconą.

Wobec faktu, że niektórzy pp. uczestnicy turnieju z działu »nagrodzonych« lub »wyróżnionych« postarali się już o wydrukowanie swych poematów, Wydział Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego zaniechał wydania plonu »Turnieju« drukiem.

W końcu Wydział Kasyna i Koła Literacko-Artystycznego dziękuje jak najserdeczniej pp. członkom Komisji kwalifikacyjnej, wyżej wymienionym, za bezinteresowną, pełną poświęcenia, czasu i trudu, a tak niewdzięczną i na niesprawiedliwione ataki narażoną pracę około oceny nadesłanych utworów.

Postanowiła więc także wyjechać, wstawiając w siebie, że nadchodzą przecie halne wiatry.

Tymczasem jednak mąż donosił, że wyjeżdża na kongres internistów do Paryża, a siostra prawdopodobnie wyjedzie do koleżanki. Proszą więc, żeby została jak najdłużej i bawiła się dobrze. Trudno było w takim położeniu upozorować zrećnie nagły wyjazd z Zakopanego.

Perspektywa śmiertelnych nudów w samotnej willi nad morzem w zimowym sezonie nie była pociągająca. Trzeba sobie jednak jakoś życie uuprzyjemnić.

Rozmyślania wieczorne przerwał pukanie do drzwi.

— Proszę.

Wszedł Kieniewicki.

Obie rączki zostały ucałowane, pudełko czekoladek rozpakowane, i nastrój jak zwykle zapanował doskonały.

— A teraz nowina! Proszę sobie wyobrazić, że jestem przeniesiony do Pucka.

— Ach! — dalsze słowa utonęły w powodzi pocałunków.

Zostało natychmiast obliczone, że z Pucka do »Kolibek«, willi doktorostwa, jest tylko kilka kilometrów, tak, że na rowerze można przybyć i motorówką można, i samochodem można, iwogóle można bardzo często. Jest Stella — doskonały pretekst do częstych wizyt. Ale narazie urlop się

Otwarcie wystawy „Sto lat malarstwa polskiego“ w Krakowie.

W sobotę w południe odbyło się w pałacu Sztuk Pięknych otwarcie wystawy »Sto lat malarstwa polskiego«. Na otwarciu przybyli m. in. Woj. krakowski dr. Kwaśniewski, Wicewojewoda dr. Duch, dyrektor departamentu Kultury i Sztuki Jastrzębowski, konsul niemiecki, prezyd. miasta sen. Rolle i reprezentanci Uniwersytetu Akademii górniczej, liczni artyści i malarze, literaci, prasa oraz bawiący w Krakowie kompozytorzy Fitelberg i Szymanowski.

Pierwszy przemawiał prezes Akademii Umiejętności rektor dr. Kostanecki, dziękując wszystkim za użyczone eksponaty na tę niezwykłą wystawę dzieł mistrzów pendzla XIX stulecia. Z kolei przemówił dyrektor departamentu Kultury i Sztuki Jastrzębowski podnosząc, że »Kraków, wierny świetnej tradycji nauki i sztuki, sięgnął w głąb swej kultury, organizując tak wyjątkowy pokaz »Sto lat malar-

stwa polskiego«. Wydobyto dzieła mistrzów naszych ubiegłego stulecia ze zbiorów prywatnych, co zasługuje na specjalne podkreślenie. Fakt ten świadczy najwymowniej o stanie zrozumienia przez społeczeństwo potrzeb i zadań kultury naszej. Stojąc wobec tego wyjątkowego pod względem artystycznym i społecznym pokazu i podkreślając zarówno inicjatywę wykonawców wystawy, jak i obywatelską ofiarność właścicieli eksponatów, mam zaszczyt w imieniu p. Ministra W. R. i O. P. i w swoim własnym jaknajgoręcej powitać artystyczny czyn, godny najlepszych tradycji miasta Krakowa«. W końcu przemówił prezes Towarzystwa Sztuk Pięknych, dziekan Akademii Sztuk Pięknych Jarocki.

Następnie zwiedzono Wystawę. Członkowie dyrekcji oprowadzali gości i udzielali wyjaśnień. Wystawa przedstawia się imponująco.

Z opery i sali koncertowej.

Jadwiga Dębicka. — Umberto Urbano.

Po dłuższej nieobecności we Lwowie, wypełnionej sukcesami na scenach polskich i zagranicznych, zawitała do nas p. Jadwiga Dębicka, śpiewaczka dziś już światowej sławy. Publiczność nasza witała ją entuzjastycznie, pamiętając czasy nie tak jeszcze odległe, gdy p. Dębicka stawiała pierwsze kroki na deskach naszego teatru, ukończywszy szkołę śpiewu prof. Zofji Kozłowskiej. Wrodzone świetne warunki, przede wszystkim wyjątkowo piękny głos, muzykalność i nieprzeciętna uroda, poparte znakomitą szkołą, utworowały jej drogę w świat szeroki. Ostatni występ w »Traviacie« dał nam sposobność podziwiania wszechstronnych zalet sztuki p. Dębickiej: jej głos o idealnie wyrównanych rejestrach brzmiał znakomicie, koloratura była nieskazitelna, muzyczne opanowanie partji znamionowało wysoką kulturę i dobry smak artystyczny. Wrażenie podnosiły jeszcze współczesne wprowadzenie, ale wyjątkowo piękne tualety.

Koncert Umberta Urbano wprowadza nas zawsze w typowo włoską atmosferę pogodnego i beztroskiego muzykowania. Włoskie bel canto, aksamitne brzmienie głosu, samą swą barwą fascynujące, horyzont niezbyt roz-

legły, lecz przepojony również typowo włoskim sentymentem, absorbują nas tak dalece, że na jakiegokolwiek momenty intelektualistyczne, tak niezbędne zazwyczaj we współczesnej sztuce twórczej i odtwórczej i w mentalności współczesnego słuchacza, niema tu wcale miejsca. Poco myśleć, skoro samo już zewnętrzne ucho jest tak silnie, tak wyłącznie zaabsorbowane. Nie zastanawiamy się nawet nad dającymi się tu i ówdzie wyraźnie zauważyć technicznymi niedomaganiem śpiewaka i nad małą często wartością utworów, którym poświęca uwagę, tak wielki jest jego urok. I gdy po skończonym koncercie sala cała, wypełniona po brzegi wyje z zachwytu i dyktuje koncertantowi coraz to inne naddatki, wywołując hałas i zamęt, niezbyt godny środowiska kulturalnego, jakim jest sala koncertowa, nie dziwimy się nawet, ale odczuwamy w tem znowu zupełnie naturalny odruch tłumy, który zareagował po włosku na ową typowo włoską audycję. Nie wchodząc w szczegóły, co byłoby analizą zupełnie nie na miejscu w tym wypadku, zauważymy tylko, że Cavatina z »Cyrulika Sewilskiego« oraz arje Massenet'a zaśpiewane były naprawdę bardzo pięknie. **St. Łob.**

ZOFJA MEISNERÓWNA. 2)

MEWY.

Następnego dnia przyszła depesza, że wobec kilku poważnych chorych mąż pani Ewy przyjechać narazie nie może. Wobec tego całe towarzystwo z Watry wybrało się na dancinę sankami do Kościeliskiej, w drugie święto na Kalatówki, potem do Strążyńskiej i tak bez końca. A w międzyczasie lekcje jazdy na nartach, saneczki, cukiernia. Dnie mijały, bajkowe, rozśmiane, słoneczne i zaśmiezone. Były coprawda i »zawiane«, ale o tych się nie pamięta. Zawsze tak jakoś bywa, że pamięta się tylko, o czym można swobodnie opowiadać.

Tymczasem porucznikowi kończył się urlop. Kuracja dobiegała końca. Pęknięte żebro po kraksie zstało się bez śladu. Trzeba było wracać do eskadry. Używał więc ostatnich dni całą energją. Był przystojny, doskonale zbudowany, świetnie tańczył i prowadził saneczki — wogóle umiał się bawić, więc był rozrywany. Ale teraz służył jednemu bogu, a właściwie bogini, złotowłosej, o zielonych oczach, które go urzekły.

Pani Ewa bawiła się z jakąś pogąńską impulsywnością i bezpamięcią. Z przerażeniem myślała o wyjeździe lotnika, a myśl o mężu odsuwała jak się dało. Ale i pobyt w Zakopanem bez Kieniewickiego byłby okropny.

przedłużyć przez lekarza, ile się da.

Jutro jeszcze saneczkarstwo na Kuźnickim torze. Jeszcze kilka cudownych, nieprzytomnych, szalonych dni.

Pani Ewa rada była z siebie i z pobytu w Zakopanem. Siedząc w domu, czuła się już trochę ociężała, bała się jak śmierci wycofania z obiegu. Cere studjowała i pielęgnowała z całym oddaniem i znanstwem. Złote, rzeczywistości śliczne włosy nie ukazywały jeszcze ani jednego siwego włoska, a teraz ożywienie dodało oczom blasku i twarzy wdzięku. W Zakopanem trochę zeszczupiała, co ją bardzo cieszyło, wreszcie najlepszym dowodem uroku i niesłabnącego czaru był zachwyty Kieniewickiego. A on — znawca, wytrawny gracz, zepsuty powodzeniem motyl — a przytem ta jego uroda sama może przyprawić o zawrót głowy.

Stanowczo pani Ewa czuła się po kuracji zakopiańskiej odmłodniała, ożywiona i pewna siebie.

Lecz tem bardziej nie chciała się pogodzić z myślą utracenia takiego kochanka. Zresztą uczciwość kazała jej przewidywać, że to może ostatni szal, jaki umiała rozbudzić — a poza tem była nawskroś współczesnym typem kobiety dancingowej i nie wyobrażała sobie inaczey życia.

Póki mieszkali w Gdańsku, bawiła się na swój sposób bez ceremonji. Mia-

ła powodzenie nieprzeciętne. Zielonemi zmrużonemi oczami umiała doprowadzać do utraty panowania nad sobą. A potem, patrząc dziecięco — serdecznie, umiała »Kazikowi« wszystko wybielić i wytłumaczyć bajecznie, tak, że zawsze bezkarnie uchodziły jej ekscesy, nieraz bardzo nawet ryzykowne.

Ale od czasu, kiedy po śmierci ojca osiedli w cichej willi koło Pucka, urwały się gry, niebezpieczne i drażniące. Może i doktor zaczął coś podejrzewać, bo nie dał sobie wyperswadować wyjazdu do »Kolibek« niby dla zaopiekowania się samotną Stellą.

Pani Ewa odchorowała to więzienie. Czują, że zbliża się wieczór, nudny i głuchy.

Ale teraz zbuntowała się w niej rozpaczliwie sphywająca, bezpowrotna fala młodości.

Kieniewicki!

Nie, nie wyrzeknie się go tak łatwo.

W domu nudy. Mąż najczęściej na morzu, lub z rybakami na półwyspie. Siostra — nieopierzona, głupia gęś, jeszcze sobie wyobraża, że może ją — Ewę — krytykować zdziwionym spojrzeniem.

Nie, zanic!

Jest jej słuszną rekompensatą za stare życie w »Kolibkach«. Jest jej ostatnim szalem.

(C. d. n.)

Echa międzynarodowych zawodów narciarskich F. I. S. 1929.

Niesłychanie zaszczytną opinię, jaką zyskały sobie zawody F. I. S. 1929 w prasie zagranicznej, oraz wyrazy uznania, jakie zostały wypowiedziane pod adresem narciarstwa polskiego, a jakimi nie mogło poszczycić się dotychczas żadne z państw należących do F. I. S., nasunęły Zarządowi Głównemu P. Z. N. myśl zaznajomienia szerokiego ogółu społeczeństwa polskiego z temi odgłosami prasy zagranicznej.

Znamienną jest rzeczą, że nawet najmniej przychylnie dla Polski usposobiona prasa niemiecka, nie znajduje słów pochwały tak dla samej organizacji sportowej części zawodów i wyników sportowych, jak również dla przyjeźdźców, jakiego doznali goście, przybyli do Zakopanego.

Między innymi najważniejszy w znaczeniu międzynarodowym organ, poświęcony sprawom narciarstwa, czasopismo Rzeszy niemieckiej »Der Winter« pisze: »do Zakopanego przybyliśmy po 30-godzinnej podróży, przyjęci pieczołowicie przez krakowską dziennikarkę, p. H. Isenberg. Była ona przydzielona do naszej drużyny w roli tłumaczki i przewodniczki i wraz z Ganzenmullerem roztaczała wspólnie i z największą troskliwością opiekę rodzicielską nad nami. Nasi ludzie zostali pomieszczeni »bardzo familjarnie« w pensjonacie, w którym się bardzo dobrze czuli. Wszystkim drużynom zagranicznym przydzielano takich przewodników, znających języki obce, wszyscy oni mieszkali wspólnie w pensjonacie i za to należy się uznanie a ranżerom sportowym w Zakopanem. Było wogóle — aby z tematem tym skończyć — uderzającym, jak dalece Polski Związek Narciarski był przewidujący i troskliwy, z jak wielkim nakładem współpracowników wywiązał

się z zadania, wprowadzając też nowości godne naśladowstwa. Z pełnym narażeniem swojej opinii — jako przyjaciel zagraniczny — muszę przyznać »inaczej nie mogę, amen«, że nigdy lepszej i bardziej na szeroką skalę zakrojonej organizacji nie przeżyłem...«

Zakopane jest najdziwniejszym środowiskiem zimowo-sportowym, jakie przeżywałem. Biega się tutaj na nartach i tylko na nartach. Toru saneczkowego, ani ślizgawki nie widziałem, a Polacy i Polki noszą najbajeczniejsze spodnie norweskie, jakie kiedykolwiek widziałem. Sądzę, że podróż jakiegoś sportowca do Zakopanego na studia »rentowałaby się. Mówię to najpoważniej!«

Wychodzący w Zurychu »Sport« pisze: »Zawody były organizowane przez P. Z. N., na którego czele stoi podpułk. Bobkowski, członek F. I. S. W jego rękach spoczywało kierownictwo zawodów. Do pomocy miał cały sztab młodych, bardzo dobrych narciarzy, głównie pracowników z Krakowa i Warszawy. Cała organizacja była wzorową i nie mogła być lepiej przeprowadzona przez najdoświadczniejszy klub w Szwajcarii.

Każda zagraniczna drużyna miała swego przewodnika i tłumacza. Przyjęcie nie tylko przez kolegów z P. Z. N., ale wogóle przez miejscową ludność było nadzwyczaj serdeczne i życzliwe. Na każdym kroku witano, zwłaszcza nas, Szwajcarów, przyjaźnie, odczuwało się, że otacza nas, przedstawiciele bratniej republiki w Alpach, szczególna sympatja.

Poza zjadliwymi głosami nielicznych zresztą organów niemieckich, tak mniej więcej brzmi opinia całego świata, co nam istotnie zaszczyt przynosi.

Turniej pocałunków.

W Nowym Jorku rozegrał się prawdziwie ekscentryczny turniej; chodziło w nim oto, która z uczestniczek najwrażliwszą jest na męskie pocałunki. Rzecz traktowano zupełnie poważnie w sposób eksperymentalno-naukowy; turniejem kierował dr. Evans, członek Instytutu badań społecznych.

Każda z zapaśniczek zaopatrzoną została w elektryczny, niezwykle czuły stetoskop, rejestrujący uderzenia serca. Zwycięzczynią miała zostać ta, u której pocałunki wywołują najsilniejszą reakcję tzn. u której ilość uderzeń serca na minutę spotęguje się najwięcej. Pięć dobrze rozwiniętych okazów męskiego rodu wstąpiło na arenę; na dany znak rozpoczął się

wyścig pocałunków, trwający 10 sekund; połączony ze stetoskopami głośnik podawał do wiadomości obecnych zachodzące w sercach całowanych zmiany. Wszystkie zapaśniczki były chórzystkami nowojorskich teatrów a znajdowały się wśród nich dwie brunetki i dwie blondynki.

Rekord osiągnęła brunetka Elsie Laureton, która w ciągu pięciu »partyj« pocałunków rozegranych kolejno z pięciu rozmaitymi partnerami wykazała ilość uderzeń serca większą od normalnej o 12, 10, 15, 15, 14. U innych reakcja objawiła się znacznie słabiej, u jednej wynosiła tylko 5, 8, 6, 5, 7.

Zwycięstwo tedy odniosły brunetki.

Italskie hafty i koronki.

Znaczny udział w rozwoju przemysłu artystycznego Italji biorą kobiety. Podjęte w końcu ubiegłego stulecia wysiłki zapewnienia przemysłowi koronczarskiemu i hafciarskiemu należnego mu stanowiska zostały uwiecznione powodzeniem, do którego przyczyniła się w znacznej mierze królowa Małgorzata Sabaudzka, rozciągając opiekę nad robotami kobiecimi wogóle, a w szczególności nad wyrobem koronek weneckich, który dzięki temu odzyskał swoje świetne tradycyjne stanowisko w Italji Przemysł robot kobiecych bywa często ściśle łączony z folklorem ośrodków wytwórczości. Wioski położone w Wysokich Alpach, słyną z haftów jedwabnych i nicianych o żywych i harmonijnych barwach, na wzór motywów, zdobiących ludowe stroje mieszkających w okolicy. Kobiety z Rapallo i z Santa Margherita Ligure wyspecjalizowały w haftach i robotach siatkowych

(»filet«), wywożonych zagranicę w dużych ilościach. W Cantù (prow. lombardzka) kobiety w liczbie ok. 10.000 wyrabiają koronki, których produkcja roczna dorównuje ilościowo produkcji belgijskiej.

W Bergamo wyrabiane są hafty niezmiernie charakterystyczne w barwie i rysunku.

Koronki, wyrabiane w Wenecji i na wyspach sąsiedniego archipelagu, są znane tak szeroko, iż szczegółowy ich opis byłby zbyt obszerny. Specjalność innych miejscowości prowincji weneckiej, zwłaszcza Fagana i Udine, stanowią słynne również hafty o misternych, subtelnym wzorach. Bologna wyrabia hafty i koronki, służące przeważnie do ozdoby sukien, płaszczków damskich i t. p. Koronczarki i hafciarki tokańskie przywróciły tradycję dawnych wzorów, specjalizując się w haftach na płótnie, t. zw. »buratto«, wykonywanych już w XV w.

Reforma sądownictwa sowieckiego.

Na ostatnim, szóstym z kolei, zjeździe prawników sowieckich poruszono cały szereg aktualnych zagadnień, dotyczących głównie problemu reformowania rosyjskiego sądownictwa. O doniosłości tego zagadnienia świadczy najwymowniej ten fakt, że sądy sowieckie rozpatrują rocznie około 5 milionów najrozmaitszych spraw sądowych, w tem około 3 miliony spraw cywilnych i około 2 miliony spraw kryminalnych. W związku ze sprawami temi przechodzi przez sądy sowieckie rocznie około 16 milionów osób w charakterze oskarżonych, skarżących, świadków i t. p. Cyfry te mówią same za siebie. Życie sowieckie ściśle jest związane z sądami, gdzie rozstrzyga się najrozmaitsze spory osobiste, gdzie likwidowane bywają doniosłe zatargi publiczne, gdzie wymierzana jest sprawiedliwość za wszelkiego rodzaju przestępstwa kryminalne, za nadużycia służbowe, działalność antypaństwową i t. d.

Jedną z głównych wad obecnego sądownictwa rosyjskiego jest powolność postępowania sądowego. W związku z tem na ostatnim zjeździe prawników sowieckich wysunięto cały szereg projektów, dotyczących uproszczenia manipulacji sądowych i odpowiedniego reformowania kodeksu karnego i cywilnego.

Proces karny ma być w ten sposób zreformowany, by skrócone zostały terminy śledztwa i terminy samej roz.

prawy. Ponadto mają być zmienione zasady wymierzania sprawiedliwości w kierunku nadania wymierzonym karom charakteru zarządzeń wychowawczych. Sądom przyznane ma być prawo wydawania wyroków prowizorycznych. To znaczy, że przestępca na razie skazany byłby na pewną ilość lat (miesiące czy tygodni) więzienia, a po upływie tego terminu na zasadzie sprawowania się przestępca, jako też na zasadzie zmian, jakie zaszły w jego psychice, kara zostałaby odpowiednio podwyższona, względnie zmniejszona.

Nowy projekt kodeksu karnego przewiduje ponadto jako specjalny rodzaj kary zesłanie podsądnego... Kara ta ma mieć charakter izolacji elementów socjalno-niebezpiecznych.

Dla rozpatrywania drobnych spraw stworzone być mają w fabrykach i wszelkiego rodzaju większych zakładach przemysłowych specjalne »sądy towarzyskie«. Celem wzmocnienia charakteru klasowego sądów wiejskich wprowadzony ma być do kodeksu karnego cały szereg paragrafów na rzecz ochrony interesów biednego chłopstwa, gospodarstw zbiorowych i t. p.

Wreszcie projektowane jest stworzenie specjalnego ustawodawstwa, które regulowałoby konflikty, wynikające na tle zaniedbywania przez robotników ich obowiązków służbowych.

C. P.

Tajemnica janowickiego mordu.

Śledztwo komplikuje się.

Prowadzone przez władze sądowe w Wrocławiu śledztwo w sprawie mordu hr. Stollberg-Wernigerode obfituje w dalszym ciągu w szereg sensacyjnych momentów. Tak więc w szczególności cały szereg dokumentów i papierów, któreby stanowiły pewne konkretne dowody rzeczowe, zginął w tajemniczy sposób.

Słusznie więc zwracają się w tym kierunku podejrzenia władz śledczych.

Jeżeli bowiem rodzina zamordowanego utrzymuje, że morderstwo miało charakter rabunkowy, to jak pogodzić to z faktem spalenia bezpośrednio po morderstwie listów i papierów, które mogłyby obciążać poważnie tych, czy innych uczestników krwawej i tajemniczej tragedji.

Ponadto dochodzenia wykazały, że w sprawę zamieszana jest również siostra aresztowanego hr. Krystjana, hrabianka Antonina, skutkiem czego na wniosek prokuratora hr. Antoninę aresztowano.

Tymczasem zebranie familijne ogłosiło, że ordynatem na Janowicach jest najstarszy syn zamordowanego hrabiego, aresztowany hr. Krystjan.

Najsensacyjniejszym jednak jest orzeczenie biegłego rusznikarza, który orzekł wbrew zeznaniom syna hrabiego Krystjana, że zabił ojca przypadkowo podczas czyszczenia broni myśliwskiej, że hrabia zginął od 2 kul, a następnie orzekł, że znaleziona w pokoju, gdzie dokonano zabójstwa, kula nie pochodzi z broni myśliwskiej.

Z ł o t o.

Złoty kruszec o magicznej sile, stanowiący od wieków i prawników przedmiot tęsknot i pożądań, będący ongiś w zamierzonych czasach jedynie przedmiotem zbytku i ozdoby, zdobył sobie w nowoczesnym świecie potężne znaczenie gospodarcze. Na nim oparły się systemy monetarne wszystkich prawie państw świata, on stał się najcenniejszym i najprecyzyjniejszym środkiem zamiennym.

Pożąda go tedy dziś nie tylko przemysł złotniczy i inne ale pożądają go zarazem skarbcze państw, banków emisyjnych i innych. W ślad zatem coraz głębiej w ziemię muszą bić tysiące kilofów, by tym wszystkim potrzebom zadość uczynić. Światowa produkcja złota wynosi rocznie setki tysięcy kilogramów a jednak chwilami wydaje się, że jest go jeszcze wciąż za mało.

Rekordowym rokiem dla produkcji złota był rok 1913; wtedy wyraziła się ona cyfrą 680.000 kg; spadając jednak w latach następnych, zniżyła się w r. 1922 do poziomu 477.000 kg, od tego jednak czasu stale wzrastała i w r. 1926 osiąga już 597.000 kg.

Szczęśliwy kraj, w którego żyłach kryje się cenny kruszec. Wśród nich na pierwszym planie stoi Trans-

waal, dający połowę całej produkcji złota. Z kolei idą Stany Zjednoczone Ameryki Północnej; na trzecim miejscu znajduje się Kanada, której produkcja ostatnia wzrasta z roku na rok. Ponadto w poważnych ilościach produkuje złoto Rosja. (W r. 1927 30.860 kg), Meksyk (22.554 kg), Rodezja (18.069 kg) i Australja (około 20.000 kg).

A ile tego złota przyplywa do Polski? Bywa rozmaicie: w r. 1927 przywieźliśmy go tylko 605 kg, ale natomiast w r. 1928 aż 51.544 kg (oczywiście większość tego ładunku złota poszła na potrzeby Banku Polskiego).

Bywały czasy, że złota moneta była zjawiskiem codziennym; mogła się znaleźć tak w rękach bogacza jak i biedaka. Dziś wprowadziły wiele państw wróciło do złotej waluty ale jednak nie w tem znaczeniu, iżby posiadacze banknotów mogli się domagać wymiany ich na złoto. Złote monety kryją się jeszcze zazdrośnie w pancernych kasach. Czy w dzisiejszym gigantycznym rozwoju obrotów starczy go na tyle, by stało się powszechnym środkiem obiegowym i zamiennym, trudno dziś powiedzieć. Gd.

